

Anadolu'da Alevî Ocakları ve Gruplar

Alevi Hearths and Groups in Anatolia

Prof. Dr. Cenksu ÜÇER, Ankara Okulu Yayınları, Ankara: 2019,
512 sayfa.

Hasan ÖZARSLAN*

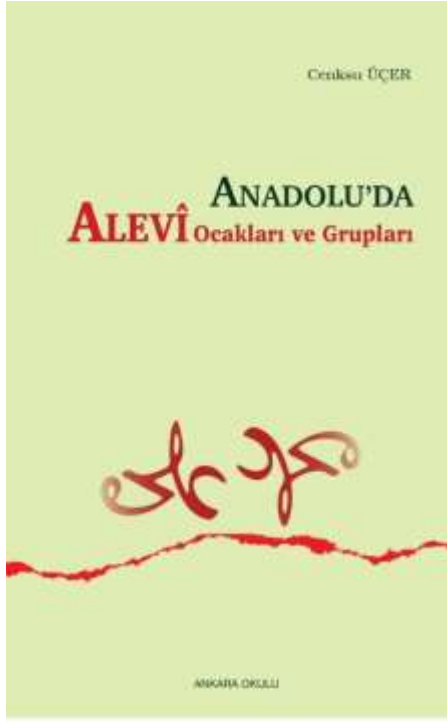
Öz

Alevi nitelemeli gelenek üzerine yapılacak çalışmalarda, geleneğin tarihi, teolojik ve güncel boyutunu bütüncül olarak ele almak oldukça önemlidir. Bu nedenle çalışmalarda gelenek mensuplarının, “boy, soy, aşiret” yapılanmasına dayanan göçebe/yarı göçebe yaşam tarzını göz önünde bulundurmamak, geleneğin tarihi sürecinin bilinmesine; keşif ve ilham merkezli epistemolojik kabullerini dikkate almak da tasavvufi anlayışa/tarikat yapılanmasına dayanan dini/teolojik konumunun anlaşılmasına katkı sunar. Diğer yandan geleneksel dünya görüşünün verileriyle inşa edilen kabullerin, göç, şehirleşme, kitlesel eğitime erişim gibi modern zamanların çıktıkları sonucunda tartışmaya açılması, geleneksel kurumların/rollerin işlevini yer yer modern kurumlara/rollere bırakması gibi bazı hususlar da Alevi nitelemeli gelenek mensuplarının güncel durumunu ele almayı zorunlu kılar. Cenksu Üçer tarafından kaleme alınan *Anadolu'da Alevî Ocakları ve Grupları* isimli eser, konuları bu çerçevede ele almaya özen gösterir. Eserde Alevi nitelemeli geleneğin tarihi, teolojik ve güncel durumu, disiplinler arası kapsayıcı bir yaklaşımla ve mezhepler tarihinin betimleyici üslubu ile ele alınır. Bu bakımdan eser, alana katkı yapma potansiyeline sahip, akademik anlamda veya popüler düzeyde konuya ilgi duyanlara hitap eden bir çalışmadır.

Anahtar Kelimeler: İslam Mezhepleri Tarihi, Alevilik, Gelenek, Ocaklar, Gruplar.

* Milli eğitim Bakanlığı, hasanozarслан@yahoo.com / <https://orcid.org/0000-0001-9513-157X>

Başvuru Submission	Kabul Accept	Yayın Publish
05.11.2023	27.11.2023	31.12.2023
DOI	10.18403/emakalat.1199766	

“Alevî nitelemeli geleneğin”¹ tarihi, teolojik, güncel ve ideolojik yönlerini ele alan akademik nitelikte veya popüler düzeyde pek çok çalışma yapılmıştır.² Konuya dair akademik nitelikte çalışma yapan disiplinler arasında ilahiyat bilimleri hatırı sayılır bir yere sahiptir. İlahiyat kökenli akademisyenler, alana yadsınamayacak düzeyde büyük katkı yapmıştır.³ Prof. Dr. Cenkşü Üçer tarafından yapılan *Anadolu’da Alevî Ocakları ve Grupları* adlı çalışma da bu alana sunulan katkıya bir örnektir.

Üçer, önsözde Alevî nitelemeli gelenek üzerine yapılacak çalışmalarda bu geleneğe hâkim olan üç ana karakterin dikkate alınmasını salık vermektedir. Burada sırasıyla (i) gelenekte var olan “boy, soy, aşiret” yapılanmasına dikkat çekmekte, (ii) geleneksel yapının ağırlıklı olarak göçebe ve(ya) yarı göçebe hayat şartlarında

¹ “Alevî nitelemeli gelenek” kavramsallaştırmasına daha sonra değinilecektir.

² Ali Yaman, “Alevilik ve Bektaşilik Alanında Üniversitelerde Gerçekleştirilen Akademik Çalışmalara İlişkin Genel Bir Değerlendirme”, *Alevî ve Bektaşî Yayınlarının Temel Sorunları, Çözüm Önerileri*, 13. Bilim Danışma Kurulu Toplantısı, 26-28 Şubat 2010, ed. Gıyasettin Aytaş vd. (İlgaz: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi 2010), 34-41.

³ Şeref Göküş, “İlahiyat Alanında Yapılan Alevilik-Bektaşilik Çalışmaları: Bibliyografik Bir Deneme”, *Hikmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi* 7/13 (2014), 159-195; Ahmet İshak Demir - Gülsüm Kaba, “Mezhepler Tarihi Akademik Yayınlar Bibliyografyası”, *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 4/2 (Aralık 2011), 185-254; Ahmet İshak Demir - Pervin Usburak, “Mezhepler Tarihi Akademik Makaleler Bibliyografyası”, *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 5/1 (Temmuz 2012), 141-208; Fevzi Rençber, “İslam Mezhepleri Tarihi Anabilim Dalında Alevilik Üzerine Yapılan Alan Çalışmalarının Bilim Üretimine Katkısı”, *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 10/2 (Aralık 2017), 455-470.

şekillendiğine vurgu yapmakta, (iii) anılan yapılanmanın dinî ve sosyal boyutunu inşa eden asli unsurun, tasavvuf anlayışı/tarikat yapılanması olduğunu ifade etmektedir. *Bu yöntem önerisinin, eseri alanda yapılan diğer çalışmalardan ayıran başlıca özelliklerden biri olduğu söylenebilir.*

Alevî nitelermeli geleneğe hâkim olan üç ana karakterin anılan yöntem çerçevesinde çalışmaya yansıtıldığı görülebilir. Çalışmada ilahiyat, tarih, teoloji ve sosyoloji gibi farklı disiplinlerin işe koşulması metnin kapsayıcı niteliğini artırmış ve ona disiplinler arası bir zenginlik katmıştır denilebilir. *Ancak bu kapsayıcılık çalışmada, paradoksal bir şekilde metnin orantısız olarak genişlemesine, bazı tekrarlarla kapsam dışı bilgi yığınları oluşmasına sebep olmuştur. Elimizdeki çalışmanın gerek içerik planlaması gerekse hacmi anılan bu paradoksu içermektedir.*

Üçer'in, "Alevî nitelermeli gelenek" üzerine yapılacak çalışmalarda göz ardı edilen "Yol bir, süre bin bir" ilkesini, çalışmada uygulamaya çalıştığı gözlemlenmektedir. Üçer "Geleneksel Alevilik" vurgusu yaparak metodik ve sistematik bir eserde bulunması gereken ölçütleri sıralar. Ardından da Alevî nitelermeli geleneğe ait kabullerin, tasavvufî anlayışların, yol ve süreğin, adap ve erkânın geleneğin içinde var olan çeşitliğin dikkate alınarak işlenmesi gerektiğini vurgular (s. 13). Buna ilave olarak "Alevî gelenek" ile bağlı bulunan tasavvuf anlayışını, "ocaklar" ile geleneksel örgütlenme biçimini, "gruplar" ile de modern zamanlarda ortaya çıkan yapılanmayı kastettiğini, bu nedenle kapsayıcılık açısından bu kullanımı tercih ettiğini ifade eder (s. 15).

Çalışma, mezhepler tarihinin tasviri/betimleyici usulü ile yürütülür.⁴ Ele alınan konunun fikri arka planı, tarihi süreci, güncel durumu farklı disiplinlerin verileriyle desteklenerek analiz edilir. Mezhepler tarihçilerinin üzerinde durduğu "zaman mekân, fikir

⁴ Mehmet Ali Büyükkara, "Bir Bilim Dalı Olarak İslâm Mezhepleri Tarihi ile İlgili Metodolojik Problemler", *İslâmî İlimlerde Metodoloji/Usûl Mes'elesi 1*, haz. İsmail Kurt (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005), 441-491; Mehmet Ali Büyükkara, "İslâm Mezhepleri Tarihi Araştırmalarında Terminolojiyle İlişkili Sorunlar", *İslâmî Araştırmalar* 19/2 (2006), 257-271, Sönmez Kutlu, "İslâm Mezhepleri Tarihinde Usûl Sorunu", *İslâmî İlimlerde Metodoloji/Usûl Mes'elesi 1*, haz. İsmail Kurt (İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005), 391-440.

hadise irtibatı” dikkate alınır. Bu kapsamda sosyal hareketleri motive ve mobilize eden fikirlerin coğrafi zemini, tarihi arka planı, dini temelleri, sosyolojik boyutları tartışılır, yöntem bilimsel temellere oturtulmaya çalışılır (s. 22- 29).

Üçer çalışma boyunca kaynak kullanımında ve yöntem konusunda titiz yaklaşımını devam ettirir. “Yol bir, süre bin bir” ilkesi çerçevesinde klasik kaynakları bağlı buldukları gelenek ve tasavvufi anlayış çerçevesinde değerlendirmeye tabi tutar. Günümüzde bazı kaynakların, anonimleştirilerek Alevi niteliteli gelenek mensuplarının tamamını kapsayıcı metinler olarak sunulması meselesini tartışmaya açar. Ocak sistemi dikkate alınmadan metinlerin anonim bir tarzda ele alınmasının sağlıklı sonuçlara ulaştırmayacağını ifade eder, *Buyruklar, Erkânameler, Fütüvvetnameler, Makalat* gibi geleneğe ait klasik metinlerin “kutsal kitap” gibi takdim edilmesinin doğru olmadığını belirtir. Gelenekte her bir metnin kendi evreninde anlam ve değer ifade ettiğine ve farklı ocakların taliplerine rehberlik yaptığına değinir (s. 29-40).

Üçer, *Alevilik* kelimenin zaman içerisinde kazandığı yeni kavramsal çerçeveye ve özellikle 19. yüzyılın sonlarında ortaya çıkan yeni kullanım şekline dikkat çeker. *Alevilik* kelimesinin günümüzde, daha önce kendilerini farklı geleneklere nispet eden “ocak merkezli” toplulukları tanımlamak üzere *üst kimlik* ya da *şemsiye bir kavram* olarak kullanıldığını ifade eder. Buradan hareketle Üçer, *Alevilik nitelimesi, Alevi niteliteli yapı/grup* gibi kavram seti ile kendi kavramsal çerçevesini ortaya koymaya çalışır. Bu betimlemenin, günümüzde *Alevi/Alevilik* kavramının kapsama alanına giren tüm yapı/grup ve toplulukları içine alan bir *nispet* olarak kullanılabileceğini belirtir. Gelenek içerisindeki heterojen yapıya, ocak yapılanmasına ve tasavvufi anlayış farklılıklarına dikkat çekmek için “Alevi niteliteli gelenek” terkinine başvurur. Böylece geçmişte kendilerini bağlı oldukları ocağa ve(ya) tasavvufi anlayışa nispetle tanımlayan insanların, günümüzde silsile, yol, üslup, adap erkân farkı gözetilmeksizin anonim bir şekilde tanımlanmasının yerindeliğini tartışmaya açar. *Alevilik* kelimesinin *kavramsal düzeyde kapsama alanına giren tüm bileşenlerini* ifade etmek için “Alevi niteliteli gelenek” kullanımının tercih edilmesini önerir (s. 41- 46). “*Alevi niteliteli gelenek*” *kavramsallaştırması, çalışmanın başat*

tezleri arasındadır. Bu kavramsallaştırmanın alan yazınına yeni bir bakış açısı sunması nedeniyle tartışılmaya değer bir tez olduğu söylenebilir.

Üçer, Alevi geleneği boy, soy, aşiret yapılanması içerisinde şekillenen, ocak sistemi içerisinde hiyerarşik biçimde örgütlenen, soya dayalı tasavvufî anlayış olarak görür. Geleneği bu yönden “soya dayalı tarikatlar” olarak niteler. *Keşif* ve *ilhamı* merkeze alan Alevi nitelemeli geleneğin, İslam düşünce sistematigi içerisinde irfani ekol içerisinde değerlendirilmesini salık verir. Bu hususiyetin de Alevi nitelemeli geleneğin ayırt edici yönü olduğunu ifade eder (s. 62-73). *Ortaya konan bu tez, aynı zamanda çalışmanın en özgün yönlerinden birini oluşturur.*

Üçer çalışmada kendinden önce *Hacı Bektaş Ocağı, Dede Garkın Ocağı, Baba Mansur Ocağı, Ağuçan/Ağu İçen Ocağı, Hasan Dede Ocağı* gibi beşli olarak yapılan tasnifi, *Keçeci Baba Ocağı*'nı da ekleyerek *altılı* olarak yeniden yapar (s. 75-87). Bu tasnif de çalışmayı ayrıcalıklı kılan unsurlardandır.⁵

Müslümanlar arasında kanonik bir metin olma özelliği taşıyan “Amentü” ve muhtevasına dair kabuller, diğer Müslüman topluluklarda olduğu gibi Alevi nitelemeli gelenek mensuplarının inanç dünyalarını açıklamada da göz önünde bulundurulması gereken bir durumdur. Alevi nitelemeli geleneğe ait klasik metinlerde *inanç esasları* ile ilgili ortaya konan bazı kabullerin, Ehli Sünnet ile benzerlik göstermesi Üçer’in üzerinde durduğu ve altını çizdiği önemli bir husustur. Nitekim Üçer, Alevi gelenek mensuplarının inanç dünyasına dair yaptığı değerlendirmelerde gözden kaçırılmaması

⁵ Alevi gelenekteki ocak yapılanmasını ve bu yapılanmanın Anadolu’daki durumunu farklı boyutlarda ele alan çalışmalar için bk. Harun Yıldız, “Şah İbrahim Veli Ocağı’nın Amasya Yöresindeki İzdüşümleri”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 63 (Ocak 2013), 127-138; Cenksu Üçer, “Alevi Klasikleri Çalışmalarında Ocak Sisteminin Önemi Üzerine”, *Uluslararası Alevî-Bektâşî Klasikleri Sempozyumu* 8-9 Kasım 2014 (Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları, 2016), 383-403; Cenksu Üçer, “Alevî Nitelemeli Gelenek ya da Ocak ve Gruplar Hakkında Yapılacak Çalışmalarda Ocak Sisteminin Dikkate Alınmasının Önemi”, *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları* 12/2 (2019), 353-402; Fevzi Rençber, “Adıyaman Yöresi Alevî Ocakları”, *Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi* 35/35 (Eylül 2013), 159-170; Rifat Türkel, *Karadonlu Can Baba ve Alevilik* (Kütahya: Acamedia Yayınevi, 2016).

gereken bu ayrıntıya oldukça önem verir ve teorisini bunun üzerine inşa eder (s. 215-254). Üçer'in "Amentü" vurgusu çalışmada öne çıkan önemli tezlerden bir diğeridir. Yazar tarafından burada öne sürülen argümanlar tartışmaya açık olmakla birlikte klasik metinlere yapılan atflar tezi güçlendirmektedir.

Hak, Muhammed, Ali anlayışı, "Alevi" nitelemesinin kapsama alanına giren toplulukların alametifarikasıdır. Kendilerini "Alevi" olarak niteleyen topluluklar için, Hak, Allah'ın "ulûhiyetini"; Muhammed, Hz. Muhammed'in "nübüvvetini"; Ali de Hz. Ali'nin "velayetini", velilerin piri olduğunu ifade eder. Aslında "Üçler" olarak da nitelenen *ulûhiyet, nübüvvet, velayet* anlayışı, İslam irfan geleneğinin en önemli kabullerinden biridir. Alevi nitelenebilir gelenek de bunu, kendi anlam dünyasına uyarlayarak *Hak, Muhammed, Ali* olarak ifade eder. Deyişler ve nefeslere verilen değer, bilgi kaynaklarındaki (epistemolojik) hiyerarşide keşif ve ilhama atfedilen önem, velayet anlayışının bu gelenekteki belirleyici konumuna işaret eder. Üçer, *Hak, Muhammed, Ali* ile ilgili kabulleri, geleneğin teamülüne uygun olarak betimsel olarak analiz eder, kabullerin irfani gelenekteki izdüşümlerine ayrıca değinir, yer yer farklı kaynaklardan yararlanarak karşılaştırmalı durum değerlendirmesi yapar (s. 263-281).

Alevi nitelenebilir geleneğin oluşumunda merkezi öneme sahip bir diğer unsur da "Ehl-i Beyt" terkihiyle ilgili anlayış ve kabullerdir. Üçer, *Ehl-i Beyt* terkihi'nin tarihsel süreçte uğradığı anlam daralması ve(ya) genişlemesi, terkihi'nin İslam düşünce geleneklerindeki algılanma biçimi gibi hususlar üzerinde durur. Bilindiği üzere Alevi nitelenebilir toplulukların selefleri, Safevilerle olan etkileşimlerinin çıktısı olarak bazı yeni anlayış ve kabullerle tanıştılar. Ehl-i Beyt ile ilgili (yeni) anlayış ve kabuller de bunlar arasında yer alır. (s. 281-298). Aslında velayet olgusu, Ehl-i Beyt'e geliştirilen hususi muhabbet gibi meseleler, İslamlaşma deneyimindeki belirgin tasavvufi etki nedeniyle Türk dindarlığının aşına olduğu konular arasındadır.

Üçer çalışmada aktüel tartışmalara da girer. Daha önce başka bir çalışmasında⁶ detaylıca ele aldığı “cemev(ler)i” konusunu işler (s. 435-445). Üçer’e göre Alevi nitelermeli geleneğin tasavvufi anlayışının/tarikat yapılanmasının gereklerinden biri olan zikir meclislerinin icra edildiği ve gelenekte tekke, zaviye, dergâh, meydan evi gibi farklı isimlerle anılan mekânlar, modern zamanlarda *cemevi* olarak nitelendirilir. Bu nedenle Üçer’e göre cemev(ler)inin, ne geleneksel anlamda yerine getirdiği roller açısından ne de modern ihtiyaçlar çerçevesinde kendisine yüklenen anlam bakımından cami ile kıyaslanması isabetli bir tutum değildir. Bu anlamda bir kıyaslama söz konusu olacaksa cemev(ler)i, kurumsal ve işlevsel açılardan mukayese edilebilir türdeş yapılar olarak görülebilecek *tekke, zaviye, dergâh gibi* geleneksel irfan merkezleri ile kıyaslanabilir, onlarla eşdeğer görülebilir.

***

Anadolu’da Alevî Ocakları ve Grupları, giriş ve sonuç bölümleri haricinde on üç bölümden oluşmaktadır. Bu haliyle kitap, 512 sayfalık bir hacme sahiptir. Kitapta “Alevi nitelermeli gelenek” tarihi, teolojik ve güncel bilgiler ışığında işlenmekte, ele alınan konulara dair kapsayıcı bir aktarım yapılmaktadır. Bu yönüyle *Anadolu’da Alevî Ocakları ve Grupları*, “ağyarını mani, efradını cami” bir çalışma olarak değerlendirilebilir. Ancak yer yer tekrara düşen anlatımlar, anlatımda uzun cümlelere yer verilmesi gibi hususlar metnin dil ve üslup yönünden akıcılığını sınırlamaktadır. Sonraki baskılarda çalışma bu açılardan gözden geçirilebilir. Ayrıca kapak ve sayfa tasarımları da geliştirilmeye açık alanlar arasında yer almaktadır.

Üçer, kendi sistematliğini vurgulamak için diğer eserleriyle tekrara düşme riskine rağmen, bazı konuları hemen her çalışmasında tekrar eder. Bu çalışmada da bazı konular, Üçer’in diğer çalışmalarına aşına olanlar için tekrar mahiyeti taşır. Bu yön, çalışmanın geliştirilmeye açık tarafını oluşturmaktadır. İçerisinde pek çok “özgün” tezin yer aldığı çalışma, bahse konu tekrarlardan arındırılarak “yeni” tezlerle

⁶ Cenksu Üçer, *Tekke, Zâviye, Dergâh’tan Cemevi’ne, Alevî Nitelemeli Gruplarda Âdâb ve Erkânın İcra Edildiği Mekânlar* (Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası, Ankara: 2017; Cenksu Üçer, “Cemevi: Âdâb ve Erkânın İcra Edildiği Mekân”, *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 88 (2018), 59-84.

güçlendirilebilirse alana daha fazla katkı sunma potansiyeline sahip olabilir.

Üçer, çalışma boyunca Alevi nitelimeleli geleneğe dair ele aldığı her konunun tarihi ve teolojik yönünü irdelemekte, konuların günümüze yansımalarına değinmekte, farklı bilim dallarının verilerinden yararlanmakta, disiplinler arası bir perspektif ortaya koymaya çalışmaktadır. Bu yöntem de çalışmanın, özgün boyutunu öne çıkarmaktadır.

Anadolu'da Alevî Ocakları ve Grupları, akademik düzeyde veya popüler anlamda konuya ilgi duyanların faydalanabileceği, doyurucu bilgiler ve detaylı analizler içeren bir çalışmadır. Bu nedenle çalışmanın, alana katkı sunacağı düşünülmektedir. Çalışmada öne çıkan "Alevi nitelimeleli gelenek", "soy, boy, aşiret (tarikât) yapılanması", "aşiret evliyalığı", "Amentü merkezli inanç esasları vurgusu", "cemevinin tarihteki ve günümüzdeki durumu", "cemlerde Kur'an'ın Türkçe okunması" gibi yazara özgü bazı tezlerin, dipnotlarda atıf yapılan çalışmalar başta olmak üzere, farklı çalışmalarla karşılaştırılmalı olarak okunması önerilmektedir.

Kaynakça

- Büyükkara, Mehmet Ali. "Bir Bilim Dalı Olarak İslâm Mezhepleri Tarihi ile İlgili Metodolojik Problemler". *İslâmî İlimlerde Metodoloji/Usûl Mes'elesi I*, haz. İsmail Kurt. 441-491. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005.
- Büyükkara, Mehmet Ali. "İslâm Mezhepleri Tarihi Araştırmalarında Terminolojiyle İlişkili Sorunlar". *İslâmî Araştırmalar* 19/2 (2006), 257-271.
- Demir, Ahmet İshak, Kaba, Gülsüm. "Mezhepler Tarihi Akademik Yayınlar Bibliyografyası". *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 4/2 (Aralık 2011): 185-254.
- Demir, Ahmet İshak, Usburak. Pervin. "Mezhepler Tarihi Akademik Makaleler Bibliyografyası". *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 5/1 (Temmuz 2012), 141-208.
- Göküş, Şeref. "İlahiyat Alanında Yapılan Alevilik-Bektaşilik Çalışmaları: Bibliyografik Bir Deneme". *Hikmet Yurdu Düşünce-Yorum Sosyal Bilimler Araştırma Dergisi* 7/13 (2014), 159-195.
- Kutlu, Sönmez. "İslâm Mezhepleri Tarihinde Usûl Sorunu". *İslâmî İlimlerde Metodoloji/Usûl Mes'elesi I*, haz. İsmail Kurt. 441-491. İstanbul: Ensar Neşriyat, 2005.

- Rençber, Fevzi. "Adıyaman Yöresi Alevî Ocakları". Ondokuz Mayıs Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi 35 / 35 (Eylül 2013), 159-170.
- Rençber, Fevzi. "İslam Mezhepleri Tarihi Anabilim Dalında Alevilik Üzerine Yapılan Alan Çalışmalarının Bilim Üretimine Katkısı". *e-Makalat Mezhep Araştırmaları Dergisi* 10/2 (Aralık 2017): 455-470. <https://doi.org/10.18403/emakalat.364215>
- Türkel, Rifat. *Karadonlu Can Baba ve Alevilik*. Kütahya: Acamedia Yayınevi, 2016.
- Üçer, Cenksu. "Alevî Klasikleri Çalışmalarında Ocak Sisteminin Önemi Üzerine". *Uluslararası Alevî-Bektâşî Klasikleri Sempozyumu 8-9 Kasım 2014*. 383-403. Sakarya: Sakarya Üniversitesi Yayınları, 2016.
- Üçer, Cenksu. "Alevî Nitelemeli Gelenek ya da Ocak ve Gruplar Hakkında Yapılacak Çalışmalarda Ocak Sisteminin Dikkate Alınmasının Önemi". *e-Makâlât Mezhep Araştırmaları* 12/2 (2019), 353-402.
- Üçer, Cenksu. "Cemevi: Âdâb ve Erkânın İcrâ Edildiği Mekân". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 88 (2018), 59-84.
- Üçer, Cenksu. *Tekke, Zâviye, Dergâh'tan Cemevi'ne, Alevî Nitelemeli Gruplarda Âdâb ve Erkânın İcra Edildiği Mekânlar*. Ankara: Türkiye Diyanet Vakfı Matbaası, 2017.
- Yaman, Ali. "Alevilik ve Bektaşilik Alanında Üniversitelerde Gerçekleştirilen Akademik Çalışmalara İlişkin Genel Bir Değerlendirme". *Alevî ve Bektaşî Yayınlarının Temel Sorunları, Çözüm Önerileri, 13. Bilim Danışma Kurulu Toplantısı, 26-28 Şubat 2010*. Gıyasettin Aytaş vd. 34-41. Ilgaz: Gazi Üniversitesi Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Merkezi 2010.
- Yıldız, Harun. "Şah İbrahim Velî Ocağı'nın Amasya Yöresindeki İzdüşümleri". *Türk Kültürü ve Hacı Bektaş Veli Araştırma Dergisi* 63 (Ocak 2013), 127-138.